

Krönika 2025

1 december 2024 till 30 november 2025

av Unna Stenram

December 2024

Gilletts Högtidssammankomst den 30:e november 2024 hölls i vanlig ordning på Fridhems Folkhögskola under trivsamma former. Årets talare var Roland Lyhagen som berättade om Gilletts senaste bok "Svalövs industrihistoria" som kom ut hösten 2024.

Svalövs julmarknad andra advent hölls för tredje gången. Denna gång var vädret inte till någon hjälp, det var småblåsigt och regnvått. Ändå var det god stämning bland alla knallar och besökare, och juleljusen skimrade i dunklet. Men i år blir det ingen julmarknad i Svalöv.

Priser och utmärkelser

Kulturföreningen Akustik tilldelades Svalövs kommuns kulturpris 2024.

Kulturföreningen Akustik har sedan starten 2006 berikat kulturlivet både i kommunen och för hela Skåne. Föreningen har sitt säte i Röstånga och driver bland annat Röstånga konsthall och lokala musikarrangemang.

Vala Holmin Von Saenger och Vallentin Lövström-Wadell tilldelades Svalövs kommuns kulturstipendium 2024, på 10 000 kr vardera.

Vala Holmin Von Saenger studerar sitt sista år på filmlinjen på Fridhems folkhögskola. Stipendiet går till en filmproduktion som kommer spelas in i Svalövs kommun

Vallentin Lövström-Wadell studerar sitt andra år på Fridhems jazzlinje med inriktning piano. Vallentin vill använda stipendiet till att studera vidare på högskolenivå utomlands, helst jazz i USA.

Röstånga energikooperativ tilldelades Svalövs kommuns miljöpris 2024.

Röstånga energikooperativ är ett föredöme i kommunen med sitt engagemang och starka förankring i lokalsamhället.

Emelie & Magnus Tjäder fick Svalövs kommuns byggnadsvårdspremium 2024

Dessa har gjort ett omsorgsfullt renoveringsarbete av fastigheten Teckomatorp 21:21 både invändigt och utvändigt. Hållbarhet och eftertanke har legat till grund för ombyggnationen.

Christoffer Tapper Holter, från Teckomatorps Bollklubb, fick Sparbankens vandringspris för bästa ledarprestation 2024. Det är främst hans engagemang i "Fotboll för alla" som belönas.

Belma Smajlovic och Milana Arbaciauskaite, från Svalövs Gymnastikförening, fick NST:s vandringspris för bästa juniorprestation 2024. De båda har varit goda förebilder för de yngre i föreningen.

Anders Andersson och Håkan Mellberg, från Hälsomagasinets, fick Kjells kanna för bästa idrottsprestation 2024. De har återigen utmärkt sig för fina prestationer i veteran-SM i styrkelyft.

Göran Andersson, från Svalövs Skytteförening, fick Sture och Berta Bondessons vandringspris för bästa seniorprestation 2024. Andersson tog SMguld i k-pisttskytte.

Linda Sörensen, från Hälsomagasinets, fick 2024 års handikappidrottsstipendium. Sörensen har sedan

2020 tränat spinning för personer med intellektuella funktionsnedsättningar.

Årets Företagare 2024 är Magnus Persson som driver Gedigen AB på Loarps Gård utanför Tågarp. Årets unga företagarrutmärkelse gick till Ida Wachtmeister som öppnat butik i Knutstorps borg.

I hård konkurrens och första gången som senior knep naturbrukseleven Lizzy Ax, 16 år, en bronsmedalj i VM för draghund i Östersund. Hennes två tävlingshundar är av rasen Siberian Husky. Tävlningen pågår i tre dagar, då deltagarna kör fem kilometer om dagen. Sista dagen räknas tiden samman.

Svalövs kommuns invånarantal

Vid förra Högtidssammankomsten kunde jag rapportera om en ökning av Svalövs kommuns folkmängd. Det kan jag inte göra idag. Den 31 december 2024 bodde 14 543 invånare i kommunen, en minskning med en person. 1 108 flyttade in och 1 127 flyttade ut, vilket är en ganska stor omsättning i en så pass liten befolkning.

Kommunens verksamhet

Kommunen fick pengar från Europeiska socialfonden till att öka kompetensen inom vård och det privata näringslivet.

Även medel, 600 000 kronor, från European City Facility har erhållits och dessa ska användas för att utveckla planerna på hållbara energilösningar. Vad vill kommunen satsa på?

Jo, energieffektivisering av bostäder, befrämja cykling och säkra skolvägar, återbruk av möbler och byggnadsmaterial, bygga ut laddinfrastrukturen och öka kolinlagring genom exempelvis anläggning av våtmarker och trädplantering. Svalöv är en av tre kommuner som fått detta stöd. Även Sölvesborg och Lidköping är med i denna exklusiva grupp.

Kommunhuset blev kran-märkt, detta betyder att inget förpackat kranvatten serveras i huset mera. Detta blir också ett sätt att styra kommunen åt det hållbara hållet.

Kommunen har fått stöd av Naturvårdsverket för att utreda möjligheterna med småskalig kärnteknik så kallad små modulära reaktorer (fjärde generationens SMR/MMR). En sådan reaktor använder inte vatten till kylning, vilket gör att reaktorn kan ligga inne i inlandet.

I våras blev ett nytt sätt att lägga fram sina egna förbättringsidéer till kommunen verkligt. Via kommunens webbplats skickar man in sina förslag, sedan kan alla läsa förslagen och rösta på dem. Men man behöver vara folkbokförd i kommunen, annars går det inte. Ta vara på den möjligheten!

Nya körsbärsträd har planterats i Eliassons park. Träd behövdes förnyas. Så småningom får vi uppleva dem i sin fulla prakt. Samtidigt har grusgångar anlagts.

Den årliga trygghetsmätningen menar att Svalövs kommun i stort är en trygg plats att bo och arbeta i. Tryggheten har till och med ökat något sedan den mättes förra gången.

Åke Svensson slutade som utbildningschef förra året, och nu har tjänsten gått till Nina Pringle. Hon har haft en liknande befattning som hon haft i Landskrona kommun.

Arbetet på Lantlyckan slutade ju i konkurs förra året, nu verkar det som om bygget kan komma igång

igen. Kommunen har fått en ny entreprenör, NCC Sverige AB. Planen är att de efter årsskiftet ska fortsätta med bygget då. Det nya kvarteret borde då stå färdigt sommaren 2028.

Forslidsgården genomgick en större renovering under våren. Huset fick nytt tak, fogningen mellan tegelstenarna gjordes om, fönstren renoverades och ny ventilering drogs fram i huset. Detta projekt innebar att bibliotekets och kyrkans verksamhet fick dras ner till ett minimum. Resultatet blev över förväntan, meddelar personalen i huset. Fasaden är ren och snygg, och Inomhusluften är frisk och fräsch nu!

Och huset sjuder av aktivitet igen, med lördagsteater, morgonandakter, familjefredagar, körsång, författaraftnar, bokcirklar, lilla tisdags-café och kattkabaré.

Kulturveckan i oktober återuppstod. Under många år var detta en stående punkt i kommunens verksamhet, men sedan ett antal år sedan har den legat nere.

Konserter framfördes både av Fridhems Folkhögskola och av Kulturskolan, Svalöfs Gille bidrog med en historisk byavandring. Ett femtiotal bybor lyssnade till Lennart Johanssons och Inge Lundkvists berättelser om husen längs Svalegatan. Biblioteket hade ett kulturquiz, och traktens konstnärer ställde ut sina väl valda alster i kvarnhuset.

Kulturveckan blev ett uppskattat och lyckat initiativ som kanske kan bli en fortsatt stående punkt i fortsättningen.

Under året bjöds svalövsborna på åtminstone två stycken mässor.

Först ut var hälso- och livsstilsmässan i maj på vårdcentralen. Där bjöds det bl a på föreläsningar om livskvalitet, friskvård och kost och råd om egenvård. Kort sagt, syftet var att ge tips för ett ökat välbefinnande.

I oktober var det 60+mässa i Heleneborgshallen. 60+ betyder förstås att målgruppen var för alla över 60 år. Arrangör var Svalövs kommun som tillsammans med det lokala föreningslivet visade sina verksamheter. Upp emot 500 mässbesökare minglade hela dagen och fick möjlighet att prova på olika aktiviteter och gå på föreläsningar om kommunens arbete i att stötta kommunens äldre invånare.

I början av oktober höll Svalöfs gymnasium öppet hus för allmänheten. Trots ihållande regn kom många och tittade på djurstallar, verkstäder och motorfordon i väderstreckhusen, Söderhus och Västerhus. Skolpersonal informerade om alla kurser som finns att välja på: djurvård, skog och mark, vård och omsorg mm. Samtidigt var det försäljning av lokala produkter.

I kyrkovalet var det fyra partier som dominerade: Socialdemokraterna med 25,2%, Fria listan i Svalövbygdens pastorat med 49,7%. Sverigedemokrater i Svenska kyrkan med 14,7% och Vänstern i Svenska kyrkan med 10,4%. Röstdeltagandet i kommunen (17,5%) blev något under riksgenomsnittet (18,8%).

FÖRETAG

Lantmännens bakningslaboratorium jubilerar. År 1925 bidrog Svenska Kvarnföreningen med 3 000 kronor och laboratoriet utrustades med glutenanalysinstrument och degknådare.

Anmärkningsvärt är att under de första 90 åren av arbetet i laboratoriet var det endast tre personer som utförde analyserna: den första var Ellen Andersson, som efter fyrtio år avlöstes av Svea Zander, som sedan avlöstes av sin svärdotter, Annika Zander.

Svalövs kanske största och äldsta butiker har i 25 år drivits av familjen Holmgren. Det är naturligtvis ICA-butiken mitt i byn detta gäller. För ungefär 100 år sedan öppnades den första butiken, en handelsbod, på samma plats av Gunnar Enfrid Jönsson. Så småningom öppnade Jönsson också en köttbutik tvärs över gatan. Snart såldes mycket annat också i den affären. När sedan Gunnars son Åke tog över butiken blev namnet "Gunnarssons" det som gällde. Detta säger de flesta fortfarande, även om det inte längre kallas så officiellt. Någon gång på 1950-talet anslöts butiken till ICA, och lite senare flyttade butiken över gatan igen. När Åkes son Håkan tog över rörelsen på 1980-talet byggdes lokalerna om.

År 2000 övertog Jörgen Holmgren verksamheten, och det är hans barn, Johan Skatka och Kajsa Holmgren, som driver firman idag. De har idag 18 anställda.

Rårörda lingon från Björnekulla vann när sju olika sorters rårörda lingonsylter jämfördes av Testfakta. Björnekullas recept härrör från början av 1900-talet och visar verkligen att "gammal är äldst!"

Den senast säsongen har svalövsborna kunnat köpa mat från en foodtruck, som stått uppställd mellan Sparbanken och Vårdcentralen. Där har man kunnat köpa mat från det syriska köket. Foodtrucken heter Lolo and Aunty, och det är Laylam Al Moghrabi respektive Rawan Al Moghrabi som gömmer sig bakom namnen. Laylam hade länge haft en dröm att starta en matservering, men arbetade som restaurangchef i Värnamo, därför var det smart att engagera fastern och svalövsbon Rawan som kompanjon. Deras samarbete har gått så bra att de nu har fått pris för sin palestinska musakhan, en rätt med kyckling, lök och bröd. Juryn tyckte att det var en rätt som fick dem att fälla glädjetårar.

Sedan den 6:e juni kan vi äta gott i Bialitt igen. Lars Åke Nilsson öppnade serveringen efter en renovering av lokalerna. Bialitt värdshus, som det nu heter, satsar på fläsksteg, smörrebröd och kakor. Över hundra personer kom redan första dagen, det bådar ju gott för framtiden. Nilsson vill framhålla värdet av kvalitet, ursprung och respekt för råvaran. Han använder därför lokala råvaror i största möjliga mån, och "att vi måste börja se vår egen matkultur som något värdefullt – något att vårda, inte bara konsumera, och att det genuina är inte något gammalt. Det är tidlöst."

Bialittgåsen har stått utanför matstället i 45 år. Det var tv-scenografen Bertil Jonsson som byggde denna hemma på sin gård, inspirerad av de konstgjorda dinosaurerna vid Kongaö.

Tapetsseraren Anne Tylén tog emot representanter från kommunen i höstas och visade upp sin verkstad och hantverk för dem. Tylén arbetar med traditionella verktyg, inte med något maskinellt. Här är det saxar, hammare, tänger och tråd som gäller. Hon är utbildad i Tyskland och har en lång yrkeserfarenhet inom sitt yrke. Hennes kundkrets sträcker sig över större delen av Skåne.

FÖRENINGAR

Svalövs skytteförening fyller 125 år i år. Föreningen bildades alltså år 1900, men då under namnet Skytteföreningen skjuter med luftgevär och k-pist. För att uppmärksamma detta jubileum har en skrift om de senaste 25 åren skrivits.

I januari firade Svalövs Filmstudio att det var 40 år sedan den startades och att man nu visat 500

filmer för medlemmarna. Svalövsborna bjöds på gratis filmvisning och föredrag.

Firandet inleddes med filmen Cinema Paradiso, Guiseppes Tornatores film om en liten lantortsbiografs uppgång och fall. Det kunde ha varit ett öde även för Palladiumbiografen i Svalöv eftersom Bo Svensson slutade med kommersiella visningar här 2005. Under några år var det endast Svalövs Filmstudio som höll igång filmvisning på Palladium. När Niclas Nornemark köpte biografen 2010 och gjorde en omfattande upprustning föddes Kulturhuset Svalöv.

Regissören Ted Kjellsson höll sedan ett mycket uppskattat föredrag. Ted, som är född och uppvuxen i Svalövs kommun och sedermera utsedd till Svalövsambassadör, berättade om sitt livs historia, från födseln till idag. Han är numera en internationellt erkänd regissör, med både reklamfilmer och långfilmer på sin meritlista. Ted beskrev hur han alltid satt upp tydliga mål och arbetat hårt för att uppnå dem. Det är en tuff bransch och imponerande att lyckas slå sig fram och kombinera kvalitet med filmer som samtidigt drar en stor publik.

Eftermiddagen avslutades med Flyga drake, som visades första gången 2008 och är den film som genom åren fått högst betyg av medlemmarna.

Kvällsvisningen bestod av filmen Stormskärs Maja från 2023, med Amanda Jansson i huvudrollen. Filmhelgen avslutades på söndagsförmiddagen med Top Gun: Maverick. Det är en film där kulturhusets högklassiga ljud och bild kommer till sin rätt.

Herrarnas seniorlag i Svalövs Bollklubb har gått från klarhet till klarhet. I våras klev de in i division 4 och den nyss avslutade säsongen har de riktigt bubblat upp genom tabellen och hamnat på plats tre. Denna placering gjorde att de kunde spala kvalmatcher att än en gång flyttas upp. Men denna gång lyckades de inte med det. De blir kvar i division 4.

Naturskyddsföreningen rapporterar en ny art på kommunlistan. En dag i maj sågs fem storlommar sträcka norrut vid Bulls måse. Storlom är en art som trivs i klara sjöar i Småland och norrut men som inte hittar några bra häckplatser i vår kommun.

Någon vecka senare flög också en smålom över Svalöv, vilket är det andra fyndet i kommunen. Arten häckar i små gölar i skogslandet i Norrland

En annan spännande art som setts en gång under sommaren på åsen är svart stork. Denna mytomspunna fågel har setts flera år på Söderåsen och det spekuleras i om den häckar där.

Ännu en art kan räknas i årslistan men det är en observation som är 25 år gammal. Tack vare att observatören tog foton kunde dessa skickas till rapportkommittén som godkände fyndet av fjälluggla – en art som numera räknas som utdöd i Sverige. Naturligtvis finns också en massa andra spännande fynd – en utförligare rapport kommer på Naturskyddsföreningen Svalövs hemsida efter nyår.

Den 17 februari 2025 blev det meteorologisk vinter i Svalöv. Det hade inte hänt sedan i november 2023 och dessförinnan i januari 2021. Så sällsynt har det alltså blivit med vintrar de senaste åren. Den meteorologiska sommaren 2025 kom redan två månader efter vinterns inträde, den 17:e april. Den 15:e oktober blev det höst.

Skörden blev den bästa på 40 år.

Nöjen - och det har det varit gott om i år.

Lastbilen från Malmö Opera som turnerar i hela Skåne kom även i år till Svalöv. Denna gång bjöd de

på Verdis opera *Falstaff*. Handlingen utspelar sig huvudsakligen i ett tvätteri där den bedagade adelsmannen Falstaff smider ränker mot två rika damer. Till publikens stora glädje, går det inte riktigt som han tänkt sig, En lyckad tillställning en vacker eftermiddag Hjalmar Nilssons park.

Efter midsommar, när sommarstiltjen brukar infinna sig, körde Svalöv Festivalen igång. Det var svalövsbon Ahmad AlKafri's företag Aurorium Marketing som arrangerade festivalen. AlKafri har erfarenhet av liknande projekt sedan innan, därför var det inget främmande projekt för honom. Festivalen ville locka både lokalbor och mera långväga gäster, och många hörsammade uppmaningen och tog sig till gräsmattan mellan Skolgatan och Svalövssjön. Där kunde allmänheten välja varor i ett trettiotal olika försäljningsständer med kläder, leksaker, honung, gräddbullar, lakritsremmar, oliver, stearinljus i olika konstfulla former.

Dessutom kunde alla bli mätta genom ett femtontal foodtrucks med mat från Afrika, Vietnam, Amerika under devisen: "Kom hungrig. Gå härifrån nöjd (och kanske lite kladdig)"

Från scenen erbjöds sång och musik bl a med Flamenco Guitar med Manar, Mattiaz, Takht Sharqi – orientalisk livemusik och PROkören. På kvällarna blev det utomhusbio på storbildsskärm.: Kung Fu Panda 4 och Dumma mej 4

Folkhögskolans söndagskvällsevenemang fortgick även denna sommar. I år skötte Pernilla Andersson, Nic Schröder, Marit Bergman, Emil Jensen, Caroline af Ugglas och Solala underhållningen. Skolan sålde öl, vin och korv till dem som önskade, och det var det många som gjorde, både folkhögskolans sommarelever och svalövsbor som kommer, plus en hel del hitresta för tillfället. De fyrahundra sittplatserna blev fort upptagna. Vem vill inte bli upplivad av bra artister och samtidigt äta en god korv med öl eller vin till? Skolan har ambitionen att sätta Svalöv på den skånska underhållningskartan, och är på väg att lyckas också.

Vi har hört mycket om Sveriges kanon under året. Då kommer osökt frågan: Vilka verk och företeelser har haft en varaktig betydelse för Svalövs kultur och samhällsutveckling? Och, vad främjar en medborgerlig bildning som kan stärka gemenskapen och bredda förståelsen för Svalövs historiska förankring?

Till detta kan man förstås förhålla sig mer eller mindre seriöst.

Här är några förslag till orten Svalöv med omnejd:

Vi har hört mycket om Sveriges kanon under året. Då kommer osökt frågan: Vilka verk och företeelser har haft en varaktig betydelse för Svalövs kultur och samhällsutveckling? Och, vad kan stärka gemenskapen och bredda förståelsen för Svalövs historiska förankring?

Till detta kan man förstås förhålla sig mer eller mindre seriöst.

Mina 5 förslag till Svalövs kommuns kanon är dessa:

ETT: De nova et nullius aevi memoria prius visa Stella, ett verk om upptäckten av en ny starkt lysande himlakropp i stjärnbilden Cassiopeia. Det var Tycho Brahe, född på Knutstorp 1546, som på kvällen den 11 november 1572 såg denna supernova för första gången. Brahes studier av stjärnhimlen bidrog till en helt ny världsbild.

TVÅ: Sydsvenska föreningen för odling och förädling af utsäde. Denna förening bildades 1886, och dess verksamhet har lett fram till den växtförädling som drivs av Lantmännen idag. Föreningen initierades av Birger Welinder, född 1855 i Stångby, men boende och verksam på Heleneborg.

TRE: Forslidsgården och Lantbruksskolan alltså Gamla Lantan. Två institutioner som har haft och alltjämt har, stor betydelse för utbildningen och karaktären för trakten. Byggnaderna har ritats av Måns Eriksson, född på Månsabo i Svalöv 1875.

FYRA: Kafferasten Kaffets betydelse kan inte underskattas. Hur många bra idéer och hjärtliga skratt har inte frambringats under intagandet av denna ädla dryck i goda vänners lag?

Carl Zoega som hjälpt till att sprida kaffedoften över nejden var född på Norrlycke gård i Sireköpinge 1850.

OCH SLUTLIGEN: Fridhems Folkhögskola, instiftad 1873.

Skolan är en kulturbärare varje dag, året runt och har frambringat berömdheter som Oscar Töringe, Amanda Svensson, Marie Fredriksson, och den starkt lysande stjärnan Nils Poppe. Nils Poppe var med i Sjunde inseglet, den bergmanfilm som finns i den svenska kulturkanon.

Kanske Fridhems alla stjärnor kommer att lysa lika starkt som Tycho Brahes supernova.